

Aίγυπτος

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ • ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ιμπραήμ

ΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ - ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΧΩΡΩΝ

1. Σχηματικός χάρτης των χωρών της Μεσογείου

2. Κάιρο - Αγορά

3. Γεωμορφολογικός χάρτης της Αιγύπτου

4. Έρημος

5. Γεωμορφολογικός χάρτης της Αιγύπτου

6. Καλλιέργειες δίπλα στο Νείλο

7. Κάιρο

8. Άντληση νερού από το Νείλο

9. Γεωμορφολογικός χάρτης της Αιγύπτου

10. Η Σφίγγα και οι Πυραμίδες

Με λένε Ιμπραήμ και είμαι 11 χρονών. Πατρίδα μου είναι η χώρα της βόρειας Αφρικής που εγώ και οι συμπατριώτες μου την ονομάζουμε Μισρ, όλος ο κόσμος όμως την ξέρει ως Αίγυπτο, επειδή αυτό το όνομα της έδωσαν οι πρόγονοί σας, οι αρχαίοι Έλληνες.

Πρωτεύουσα της πατρίδας μου είναι το Κάιρο.

Εγώ, ζω με την οικογένειά μου στην Τάντα, μια αρκετά μεγάλη πόλη με 350.000 κατοίκους. Είναι εύκολο να τη βρείτε στο χάρτη, γιατί είναι κτισμένη κοντά στο Νείλο, λίγο πιο βόρεια από το Κάιρο. Άλλωστε, όλες οι πόλεις και τα χωριά της πατρίδας μου βρίσκονται κοντά στο Νείλο για έναν απλό λόγο. Είναι το πιο φιλόξενο μέρος για να τα κτίσουμε.

Βλέπετε, εμείς οι Αιγύπτιοι αντιμετωπίζουμε ένα μεγάλο πρόβλημα. Η χώρα μας είναι μεγάλη (κάπου 8 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα) αλλά το 95% της έκτασής της είναι σκεπασμένο με έρημο. Πώς να ζήσει κανείς εκεί;

Στην έρημο δε βρέχει και χωρίς νερό η γη είναι ξερή και δεν μπορεί να θρέψει ανθρώπους. Βέβαια, από καιρό σε καιρό πέφτουν λίγες βροχές αλλά το διψασμένο έδαφος τις απορροφά σχεδόν αμέσως. Έτσι, τα μόνα σημεία στα οποία μπορούν να ζήσουν οι άνθρωποι είναι οι οάσεις, δηλαδή “νησιά” βλάστησης γύρω από μια μικρή λιμνούλα. Όπως καταλαβαίνετε όμως οι οάσεις δεν μπορούν να φιλοξενήσουν μόνιμα μεγάλο αριθμό ανθρώπων.

Η περιγραφή μου μπορεί να σας φαίνεται απογοητευτική, αν όμως προσέξετε το χάρτη της χώρας μου θα δείτε ότι ανάμεσα στο κιτρινωπό χρώμα που δείχνει την έρημο ξεχωρίζει μια γαλάζια κορδέλα που τη διασχίζει ολόκληρη από τον νότο μέχρι τον βορρά. Είναι ο Νείλος, ένα μεγάλο ποτάμι της Αφρικής που καταλήγει στη Μεσόγειο. Δεξιά και αριστερά από τις όχθες του τα νερά του ποτίζουν μια στενή λωρίδα γης και βοηθούν να αναπτυχθεί βλάστηση. Στη ζώνη αυτή, που έχει πλάτος 20 περίπου χιλιομέτρων, το έδαφος είναι πολύ γόνιμο και κατάλληλο για κάθε είδους καλλιέργειες. Όταν ο Νείλος φτάσει στο Κάιρο χωρίζεται σε μικρότερους κλάδους που ανοίγουν σαν βεντάλια, απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο και σχηματίζουν ένα μεγάλο τρίγωνο που θυμίζει ανάποδο κεφαλαίο Δέλτα. Αυτό είναι το Δέλτα του Νείλου, μια περιοχή που έχει έκταση ίση περίπου με την Πελοπόννησο και είναι μια από τις πιο εύφορες περιοχές σε ολόκληρη τη Γη.

Είναι φανερό ότι η μόνη λύση που είχαμε εμείς οι Αιγύπτιοι ήταν να χτίσουμε τις πόλεις και τα χωριά μας δίπλα στο ποτάμι για να εξασφαλίζουμε νερό για τα σπίτια και τις καλλιέργειές μας. Και αυτό κάναμε. Έτσι, όλοι σχεδόν, ζούμε στο Δέλτα και σε μια στενή λωρίδα γης κοντά στις όχθες του. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε στριμωγμένοι σε μια περιοχή ίση περίπου με το 1/3 της Ελλάδας. Και στο χώρο αυτό ζούμε κάπου 65.000.000 άνθρωποι! Μπορείτε να το φανταστείτε;

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ζούσαν στην κοιλάδα του Νείλου εδώ και πολλές χιλιάδες χρόνια. Έμαθαν να καλλιεργούν τη γη, πίστευαν σε πολλούς θεούς και έχτισαν γιγάντια οικοδομήματα τα οποία θαυμάζουν ακόμα και σήμερα οι επισκέπτες. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν οι πυραμίδες, που είναι οι τάφοι μερικών Φαραώ, δηλαδή βασιλιάδων της χώρας. Την εποχή εκείνη η Αίγυπτος ήταν πολύ μεγάλη δύναμη και όλοι ήθελαν να έχουν σχέσεις μαζί της. Στο σχολείο μάλιστα έμαθα ότι ακόμα και οι Έλληνες έφτασαν μέχρι τις εκβολές του Νείλου για να κάνουν εμπόριο, πράγμα που σημαίνει ότι οι χώρες μας έχουν σχέσεις εδώ και χιλιάδες χρόνια.

Αισθάνομαι τυχερός γιατί το επάγγελμα του πατέρα μου (έχει ένα μικρό σκάφος με δυνατή μηχανή και το νοικιάζει στους τουρίστες) μου έδωσε πολλές φορές την ευκαιρία να γνωρίσω τη χώρα μου ανεβαίνοντας το Νείλο αντίθετα με το ρεύμα του.

Συνήθως το ταξίδι μας ξεκινά από το Κάιρο, που με τα 9 - 10.000.000 των κατοίκων του είναι η μεγαλύτερη πόλη της Αφρικής και συνεχίζεται προς τα νότια, κάνοντας στάσεις σε όλα τα σημεία που υπάρχουν αρχαία μνημεία.

Στις όχθες του Νείλου είναι κτισμένα χιλιάδες χωριά ανάμεσα σε καλλιεργημένα χωράφια που ποτίζονται με κανάλια που φέρνουν νερό από το ποτάμι. Τα μικρά παιδιά ρίχνουν στο νερό καραβάκια με τριγωνικά πανιά που φτιάχνουν μόνα τους, ενώ τα μεγαλύτερα βοηθούν τους γονείς τους στα κτήματα.

Το πιο συνηθισμένο κατοικίδιο ζώο που συναντά κανείς εδώ είναι το γαϊδουράκι. Αυτό ίσως να σας φαίνεται παράξενο γιατί, όπως πολλοί άλλοι, μπορεί να πιστεύετε ότι εμείς οι Αιγύπτιοι έχουμε μόνον καμήλες. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Καμήλες έχουμε βέβαια αρκετές, αλλά είναι πιο κατάλληλες για την έρημο. Αντίθετα, στα χωριά ο γάιδαρος είναι πολύ πιο βολικός.

Κάτι που επίσης θα σας φανεί περίεργο είναι το ότι ο Νείλος δεν είναι ο ίδιος όλες τις εποχές του χρόνου. Στα μέσα του καλοκαιριού αρχίζει να πλημμυρίζει και να γίνεται πιο πλατύς ενώ τα νερά του αλλάζουν χρώμα. Την εποχή αυτή και μέχρι τον Οκτώβρη η στάθμη του ανεβαίνει 8 περίπου μέτρα, πλημμυρίζει και σκεπάζει τα χωράφια που βρίσκονται δεξιά και αριστερά του. Αν νομίζετε ότι εμείς οι Αιγύπτιοι στενοχωριόμαστε γι' αυτό κάνετε λάθος. Αντίθετα, είμαστε ευτυχισμένοι γιατί ξέρουμε τι θα συμβεί. Ξέρουμε ότι την εποχή αυτή το ποτάμι μεταφέρει μεγάλες ποσότητες μιας κόκκινης λάσπης που θα την αφήσει στα μέρη που πλημμύρισε. Όταν λοιπόν θ' αρχίσει να χαμηλώνει και να ελευθερώνει τα κτήματα που σκέπασε, η γη θα είναι πλούσια σε θρεπτικές ύλες και έτοιμη για σπορά. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί, όπως καταλαβαίνετε, όταν τόσοι πολλοί άνθρωποι ζούνε σε τόσο μικρό χώρο αντιμετωπίζουν ένα μεγάλο πρόβλημα: Πώς να εξασφαλίσουν την τροφή τους και κάποια προϊόντα για να κάνουν εξαγωγές. Η λάσπη του Νείλου μας λύνει αυτό το πρόβλημα αιώνες τώρα.

Δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί ο Νείλος έχει αυτή την περίεργη συμπεριφορά και αναγκάστηκα να ρωτήσω τον αδελφό του πατέρα μου, το θείο Άλη που είναι μηχανικός και έχει έτοιμες απαντήσεις για κάθε απορία μου. Μου ζήτησε να κάτσω μπροστά σ' έναν μεγάλο χάρτη της Αφρικής και άρχισε να μου λέει:

“Κοίταξε τον Νείλο Ιμπραήμ. Δε μοιάζει μ' ένα μεγάλο δέντρο; Οι παραπόταμοι είναι οι ρίζες του, η χυδίως ροή είναι ο κορμός του και το Δέλτα είναι τα κλαδιά και τα φύλλα του”.

Οι ρίζες του είναι τεράστιες και χώνονται βαθιά στο σώμα της Αφρικής μαζεύοντας νερό από απέραντες εκτάσεις. Η αριστερή, δηλαδή η δυτική του ρίζα είναι ο μεγάλος παραπόταμος που λέγεται “Λευκός Νείλος” επειδή τα νερά του είναι καθαρά, χωρίς λάσπη. Μαζεύει τεράστιες ποσότητες νερού από τα τροπικά δάση. Αυτός ο παραπόταμος κάνει τον Νείλο ικανό να έχει άφθονο νερό όλον τον χρόνο. Κοίταξε τώρα την ανατολική του ρίζα που λέγεται “Κυανούς” δηλαδή γαλάζιος Νείλος. Δεν είναι και τόσο επιτυχημένο όνομα. Κανονικά θα έπρεπε να τον λένε “Θολό Νείλο” και η αιτία είναι αυτό που συμβαίνει κοντά στις πηγές του. Ξεκινά από τα ψηλά βουνά της Αιθιο-

11. Καΐκια στο Νείλο

12. Πυραμίδες
(στο βάθος φαίνεται το Κάιρο)

13. Σχέδιο Αιγύπτου με καλλιέργειες

14. Μεταφορές με κάρο και γαϊδουράκι

15. Καλλιέργειες στην κοιλάδα του Νείλου με άρδευση

16. Δορυφορική φωτογραφία του Νείλου

17. Σχηματικός χάρτης του Νείλου

πίας στα οποία ξεσπούν τρομερές βροχές κάθε άνοιξη. Οι βροχές κάνουν το ποτάμι να πλημμυρίζει ενώ ταυτόχρονα ξεπλένουν τις πλαγιές καθώς κυλούν και μεταφέρουν τεράστιες ποσότητες κοκκινωπής λάσπης. Αυτή είναι που κάνει τα χωράφια μας γόνιμα. Με άλλα λόγια, όπως λέμε εμείς οι Αιγύπτιοι, “ο Λευκός Νεύλος φτιάχνει τον ίδιον το Νεύλο αλλά ο Κυανούς φτιάχνει την Αίγυπτο”. Δεν είναι σοφή παροιμία;

18. Σχέδιο της Αιγύπτου με καλλιέργειες

Θυμάμαι συχνά τα λόγια του θείου μου όταν ταξιδεύοντας στο μεγάλο ποτάμι κοιτάζω τις όχθες του. Σκέπτομαι ότι είχε δίκιο κάποιος σοφός Έλληνας που επισκέφθηκε τη χώρα μου πριν 2.500 χρόνια και είπε ότι “η Αίγυπτος είναι το δώρο του Νεύλου στους ανθρώπους”. Χωρίς αυτόν η χώρα μου δεν θα υπήρχε. Θα ήταν ένα ακόμα τμήμα της απέραντης Σαχάρας.

19. Εικόνα του φράγματος του Ασουάν

Στις νοτιότερες περιοχές της πατρίδας μου, κοντά στην πόλη που ονομάζεται Ασουάν είδα από κοντά και το τεράστιο φράγμα που έχει το ίδιο όνομα. Κτίστηκε πριν από 30 χρόνια περίπου και συγκρατώντας τα νερά του Νεύλου δημιούργησε τη μεγαλύτερη τεχνητή λίμνη του κόσμου, τη λίμνη Νάσερ. Για να σας δώσω μια ιδέα του μεγέθους της σας λέω ότι έχει μήκος 650 χλμ. δηλαδή περίπου όσο απέχει η Αθήνα από τα βόρεια σύνορα της Ελλάδας. Ένα μεγάλο μέρος της ανήκει στη διπλανή χώρα, το Σουδάν, τα νερά της όμως αρκούν για να ποτίσουν εκατομμύρια στρέμματα γης.

Η αλήθεια είναι ότι ο θείος μου ο Άλη που ξέρει από αυτά τα πράγματα δεν φαίνεται και πολύ ευχαριστημένος με το φράγμα. Λέει ότι κρατάει το νερό αλλά κρατάει και τη χρήσιμη λάσπη και δεν την αφήνει να φτάσει στα χωράφια, άρα κάνει τους χωρικούς να χρειάζονται λιπάσματα. Λέει επίσης ότι μειώνει και τις θρεπτικές ύλες που κουβαλάει ο Νεύλος στη Μεσόγειο θάλασσα και στερεί από τα ψάρια την τροφή τους. Είμαι μόνον 11 χρονών και δεν μπορώ να σας πω αν έχει δίκιο. Το μόνο που κατάλαβα με σιγουριά είναι ότι εμείς οι άνθρωποι πρέπει να το σκεπτόμαστε δυο και τρεις φορές πριν απλώσουμε το χέρι μας στη φύση. Δεν έχει σημασία πόσο καλές προθέσεις έχουμε γιατί μπορεί να προκαλέσουμε ζημιά χωρίς να το θέλουμε. Και ίσως να μην είναι σωστό να περιορίζουμε έτσι απλά ένα ποτάμι που δίνει ζωή σε μια ολόκληρη περιοχή επί τόσους αιώνες.

Ελπίζω τα λίγα πράγματα που σας είπα να σας έδωσαν μια εικόνα της πατρίδας μου. Μπορεί να μην έχει τις ακρογιαλιές της δικής σας πατρίδας ούτε τα όμορφα νησιά της. Είναι όμως ο τόπος μου και τον αγαπώ. Και όταν κοιτάζω τις πυραμίδες και τους τεράστιους ναούς που έχτισαν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι αισθάνομαι ότι αποτελώ τη συνέχεια μιας υπέροχης ιστορίας που ξεκίνησε πριν από 5 ή 6.000 χρόνια τουλάχιστον. Και είμαι περήφανος γι' αυτό.

